

Prof. Dr. Földes János
(1927-2020)

Ismét egy legenda távozott közülünk, egyúttal a hazai endokrinológiai, de bátran mondhatom, a teljes orvosi közéletből is: Földes János professzor, életének 93. évében, 2020. október 5-én elhunyt.

Dr. Földes János 1951-ben végzett a Budapesti Orvostudományi Egyetemen. Még hallgató korában megnyerte a Mansfeld professzor által meghirdetett élettani tanulmányi versenyt és azt követően bekerült az Élettani Intézetbe. Végzése után ugyan az Egyetem I. sz. Belgyógyászati Klinikájára vették fel, de az Egészségügyi Minisztérium a Kútvölgyi úti Állami Kórház belosztályára rendelte ki. A Kútvölgyiben akkoriban már volt kísérleti izotóplaboratórium, ahol Földes professzornak alkalma volt Policzer Miklóssal dolgozni. Feltehetőleg innen datálódik a nukleáris medicina iránti vonzódása.

Belgyógyász szakvizsgát 1955-ben tett, majd 1956-ban – az elsők között - elvégezte az Orvosfizikai Intézetben megrendezett izotóp tanfolyamot. Rusznyák István professzor hívására 1957-ben került az I. sz. Belgyógyászati Klinikára, ahol azonnal megbízták egy radioaktív izotópokkal történő munkára alkalmas laboratórium kialakításával. Ezt ő néhány hónap alatt sikeresen meg véghez is vitte, és megkezdődtek az akkor nemzetközi színvonalúnak számító vizsgálatok és kezelések. Földes professzor ekkor jegyezte el egy életre magát a pajzsmirigybetegségekkel és a nukleáris medicinával. A következő évtizedekben a laboratórium – a betegellátás mellett - számos kolléga tudományos munkájában is alapvető szerepet játszott.

Földes professzor az I. sz. Belgyógyászati Klinikán Rusznyák István után Magyar Imrével és Holló Istvánnal dolgozott. 1983-ban egyetemi tanárrá és igazgatóhelyettesé nevezték ki. 1957-1997. között a klinika Izotóp Laboratóriumának és pajzsmirigy szakrendelésének vezetője volt. Ő hozta létre az izotópterápiás fekvőbeteg osztályt, amely a későbbiekben a pajzsmirigy mellett egyéb szervek betegségeinek a kezelésére is alkalmassá vált. A korszerű kliniko-farmakológiai munka feltételeinek kidolgozásában és megvalósításában is kulcsszerepet játszott a klinikán.

Kandidátusi értekezését 1964-ben, MTA doktori disszertációját 1975-ben védte meg. Orvosi pályafutása alatt 233 közleménye jelent meg magyar, angol és német nyelven. Az említettek mellett oroszul és csehül is kiválóan beszélt. Alapvető tudományos megfigyeléseket tett a pajzsmirigy-betegségek terén, amelyek közül a szubklinikus állapotokkal kapcsolatos publikációi nemzetközi ismertséget hoztak neki. Több alkalommal volt külföldi egyetemek meghívott előadója, amely – figyelembe véve a korszakot, amelyre munkásságának döntő része esett – nem kis teljesítmény. Évtizedekig volt a Magyar Endokrinológiai és Anyagcsere Társaság vezetőségi tagja, egy ideig a pajzsmirigy szekció vezetőjeként is működött. Nyolc éven át volt a Magyar

Orvosi Nukleáris Társaság elnöke. Számos nemzetközi társaságban töltött be fontos pozíciót, így pl. a European Thyroid Association-ben is. Földes professzor aktívan vett részt a háromoldalú osztrák-szlovén-magyar nukleáris medicina rendezvények szervezésében és lebonyolításában. Emiatt is, a szlovén társaság tiszteletbeli tagjává választotta.

A külföldi kapcsolatok mellett természetesen széleskörű belföldi kooperációkat is kialakított. Ilyen volt az egyetemen belül a Tarján Imre professzor vezette Orvosi Fizikai Intézettel megvalósított együttműködése. Ezen kívül sikeres kapcsolata volt Borvendég János professzossal a gyógyszerkutatás területén, valamint a Központi Fizikai Kutató Intézettel, a Joliot-Curie Sugárbiológiai Intézettel, az Országos Kardiológiai Intézettel és a Gamma Művekkel.

A Magyar Endokrinológiáért érem és a Hevesy György emlékérem kitüntetésben, illetve Markusovszkij díjban részesült. A Magyar Orvosi Nukleáris Társaság életmű díjjal jutalmazta 2014-ben. Földes professzor 1997-ben nyugdíjba vonult, de a munkát nem hagyta abba, előbb az I. sz. Belgyógyászati Klinikán folytatta, majd 1999-től egészen 2020. elejéig a János Kórház pajzsmirigy szakrendelésén dolgozott.

Földes János évtizedekig volt – Leövey András professzossal együtt – a magyar tireoidológia „doyen”-je. Betegek tömegeinek jelentette a „professzort” és a gyógyulást. Sokan 20-30 évig jártak a szakrendelésére. Kifejezetten aktív volt az orvostanhallgatók oktatásában is. Hallgatók ezrei sajátították el tőle, nemcsak a pajzsmirigybetegségeket, hanem a belgyógyászat alapjait is. Ily módon több orvosgeneráció képzésében is otthagya a keze nyomát.

Szép számmal voltak posztgraduális tanítványai is. Krasznai István 1960-tól haláláig dolgozott mellette, de ki kell emelnünk Gyertyánfi Gézát, Megyesi Klárát, Piroska Editet, Csillag Józsefet, Tarján Gábort és Takács Istvánt is a munkatársai közül. Magam is azzal büszkélkedhetek, hogy Földes professzor keze alatt dolgozhattam, majd később az utódja lehettem.

Földes Iván, aki nem rokona, de szintén tanítványa volt Földes professzornak, a Magyar Orvosi Nukleáris Társaság életmű díj laudációjában mondotta, hogy Földes János egész személyiségét áthatotta a Korányi iskola, amely speciális gondolkodásmódot jelent. Ez így is volt. Folyamatosan törekedett az objektivitásra, az evidenciák tiszteletére, nem csak a tudományos munkáiban, hanem a gyógyításban is, miközben folyamatosan kutatta az újdonságokat, és hogy ezeket miként lehetne a hazai orvostudomány szolgálatába állítani. Ez az igénye élete csaknem utolsó pillanatáig megmaradt, még néhány hónappal ezelőtt is rendszeresen, hetente megjelent nálam külföldi szaklapokat olvasni.

És most sajnos, búcsúznunk kell Professzor úrtól, amely akkor is fájdalmas, ha még oly hosszú és termékeny életet élt is. De Juhász Gyulával szólva, az vigasztal minket, hogy

„nem múlnak ők el, kik szívünkben élnek, hiába szállnak árnyak, álmok, évek”.
Nyugodj békében!

2020.10.07.

Lakatos Péter András
egyetemi tanár
Simmelweis Egyetem
Belgyógyászati és Onkológiai Klinika (volt I. sz. Belgyógyászati Klinka)